

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/116/2021
Identifikačné číslo spisu:	8111219053
Dátum vydania rozhodnutia:	27.04.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Halušková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:8111219053.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a členiek senátu JUDr. Jany Bajánkovej a JUDr. Jany Haluškovej, v spore žalobkyne C. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom S. XXX/XX, XXX XX J., zastúpenej Beňo & partners advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom Námestie sv. Egídia 95, 058 01 Poprad, IČO: 44 250 029, proti žalovanému Prešovský samosprávny kraj, Námestie mieru 2, 080 01 Prešov, zastúpenému Správa a údržba ciest Prešovského samosprávneho kraja, so sídlom Jesenná 14, 080 05 Prešov, IČO: 37 936 859, o náhradu za zriadenie vecného bremena, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 16C/156/2011, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 14. augusta 2019 sp. zn. 3Co/121/2018 v spojení s opravným uznesením zo dňa 14. júla 2021 sp. zn. 3Co/121/2018 takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanému voči žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej iba „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 13. marca 2018 sp. zn. 16C/156/2011 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 2.700,- eur spolu s 9,25 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 2.700,- eur od 15.07.2011 do zaplatenia, v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku (I. výrok). V prevyšujúcej časti žalobu zamietol (II. výrok) a rozhodol, že žalobkyňa je povinná nahradiť žalovanému trovy konania v rozsahu 64 % s tým, že o ich výške bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti predmetného rozsudku (III. výrok). Okresný súd rozsudok odôvodnil tým, že podľa znaleckého posudku znalkyne z odboru stavebníctvo č. 151/2017 je všeobecná hodnota pozemkov parc. C-KN č. XXXX/XXX a parc. CKN č. XXXX/XXX zapísaných na LV č. XXXX v kat. úz. J. - Y ku dňu vzniku zákonného vecného bremena, teda dňa 01.07.2009 4.270,- eur a všeobecná hodnota práva a závad vo výške 5.423,10 eur. Žalobkyňa uviedla, že v danom prípade je úžitková hodnota pozemkov nulová z dôvodu, že na celých pozemkoch je postavená cesta a nemôže predmetné pozemky vôbec užívať. Navrhla odročiť pojednávanie za účelom predloženia súkromno-znaleckého kontrolného posudku z jej strany. Podľa jej názoru bola znalkyňou stanovená výška náhrady za zriadenie vecného bremena neprimerane nízka. Pri stanovení výšky náhrady za

zriadenie vecného bremena súd prvej inštancie vychádzal zo znaleckého posudku, ktorý určil všeobecnú hodnotu závad na sumu vo výške 5.400,- eur, ktorá je vyššia než všeobecná hodnota pozemkov zastavaných stavbami. Žalobkyni priznal polovicu z uvedenej sumy vzhľadom na právny dôvod nadobudnutia nehnuteľnosti a skutočnosť, že žalobkyňa si musela byť vedomá toho, že kupované pozemky reálne nebude môcť využiť na iný účel, než akému slúžia, nakoľko sa na nich nachádza stavba - cesta vo vlastníctve žalovaného. Žalobkyňa nadobudla pozemky na základe kúpnej zmluvy a nepochybne vedela, že nadobúda iba tzv. holé vlastníctvo. Znalčka pri určení výšky náhrady prihliadala na skutočnosť, že vlastnícke právo žalobkyne je obmedzené v rozsahu 100 % a pri takomto vecnom bremene neobmedzeného trvania vzala za základ výpočtu obdobie 20 rokov. Z tohto dôvodu súd prvej inštancie nepovažoval námietky žalobkyne o neprimerane nízkej sume náhrady za dôvodné. V danom prípade hodnota pozemkov, ktorá má vplyv aj na hodnotu vecného bremena, je ovplyvnená tým, že sa na nich nachádza stavba takého charakteru, ktorý je trvalý a slúžiaci potrebám širokej verejnosti. Dôvodom zamietnutia návrhu žalobkyne na odročenie pojednávania za účelom predloženia súkromného znaleckého posudku bolo, že žalobkyňa sa k vypracovanému znaleckému posudku napriek výzve súdu nevyjadrila v stanovenej lehote a nepredložila iné dôkazy, ktoré by spochybnili správnosť záverov znaleckého posudku. Okrem toho žalobkyňa síce na pojednávaní uviedla, že si objednala vypracovanie súkromného znaleckého posudku, no bez toho, aby o tom predložila akýkoľvek dôkaz. Okresný súd pri rozhodovaní o znížení náhrady za zriadenie vecného bremena prihliadal tiež na skutočnosť, že v kat. úz. Y. v súčasnosti prebieha konanie o pozemkových úpravách, po skončení ktorého bude žalobkyni poskytnutá kompenzácia vo forme náhradného pozemku, prípadne vyrovnanie v peniazoch. Podľa názoru prvoinštančného súdu možno pritom dôvodne predpokladať, že pozemkové úpravy budú ukončené v kratšom čase ako 20 rokov. Súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí poukázal na čl. 20 ods. 4 Ústavy SR, čl. 11 ods. 4 Ústavného zákona č. 23/1991 Z. z., čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ust. § 128 ods. 2 Občianskeho zákonníka, na § 1 ods. 1, § 2 ods. 1, 2, § 3 ods. 1, 3, § 4 ods. 1, 2 zák. č. 66/2009 Z. z. O trovách konania okresný súd rozhodol s poukazom na ust. § 255 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), keď žalobkyňa bola v pomere k žalovanej sume 15.000,- eur úspešná v rozsahu 18 % a žalovaný vo zvyšných 82 %. Miera úspechu žalovaného v čistom teda činní 64 %. Uznesením zo dňa 04. júna 2021 č. k. 16C/156/2011-449 súd prvej inštancie opravil zrejmu nesprávnosť záhlavia rozsudku zo dňa 28.03.2018 spočívajúcu v nesprávnom uvedení mena žalobkyne C. na správne C..

2. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom zo dňa 14. augusta 2019 sp. zn. 3Co/121/2018 postupom podľa § 388 CSP zmenil rozsudok okresného súdu vo výroku II. tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni 47,27 eur v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (I. výrok), v prevyšujúcej zamietavej časti nad sumu 47,27 eur rozsudok okresného súdu potvrdil (II. výrok) a rozhodol, že žalobkyňa má nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 % (III. výrok). Uznesením zo dňa 14. júla 2021 sp. zn. 3Co/121/2018 odvolací súd opravil záhlavie rozsudku zo dňa 14. augusta 2019 v časti krstného mena žalobkyne (nesprávne v rozsudku uvedeného ako C. namiesto správneho C.).

2.1. K odvolacej námietke spočívajúcej v tom, že súd prvej inštancie bral za záväzný údaj z katastra nehnuteľností aj údaj od súdneho znalca, že ide o ornú pôdu, ktoré nie sú pre súd záväzné, keď je v konaní nesporné, že sa ide o pôdu zastavanú cestnou stavbou, odvolací súd v bode 11. odôvodnenia svojho rozsudku uviedol, že žalobkyňa sa domáha zaplattenia peňažnej náhrady za zriadenie vecného bremena. Uplatnený nárok vyplýva z § 2 ods. 1, 3 zák. č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovo právnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky. Podľa tohto zákona obec alebo vyšší územný celok, ktorý sa stal podľa osobitných predpisov vlastníkom stavby prechodom do vlastníctva štátu bez majetkového majetkovoprávneho usporiadania vlastníctva k pozemkov (ďalej len „vlastník stavby“), môže poskytnúť zámenňou zmluvou vlastníkovi pozemku pod stavbou náhradný pozemok, ktorý je v jeho vlastníctve, v primeranej výmere, bonite a rovnakého druhu, ako bol pôvodne pozemok pred zastavaním, v inom katastrálnom území. Odvolací súd skonštatoval, že ust. § 3 ods. 3 zák. č. 66/2009 Z. z. určuje ako kompenzáciu poskytnutie takého náhradného pozemku čo do výmery, bonity a druhu, ako bol pôvodne pozemok pred zastavaním a ako alternatívu priznáva finančnú náhradu. Z textu citovaného zákonného ustanovenia možno vyvodiť, že finančnú náhradu možno poskytnúť ako náhradu v druhom rade. Táto

by podľa názoru odvolacieho súdu, rovnako ako náhrada v podobe náhradného pozemku, mala prislúchať za pozemok rovnakého druhu, ako bol pôvodne pozemok pred zastavaním. V danom prípade teda ide o finančnú náhradu za ornú pôdu bez ohľadu na skutočnosť, že táto je v rozhodnom čase už zastavaná.

2.2. V ďalšej časti odvolací súd uviedol, že ak do času pozemkovej úpravy niet iného práva, zriaďuje sa vecné bremeno pri pozemkoch pod stavbami, ktoré prešli do vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky vychádzajúc z toho, že ide o dočasné opatrenie. Spravodlivému usporiadaniu veci preto zodpovedá opakujúca sa náhrada len za skutočnú dobu trvania obmedzenia. Vychádzajúc zo žaloby, ktorú žalobkyňa odôvodnila tým, že účinnosťou zák. č. 66/2009 Z. z. vzniklo k nehnuteľnostiam zákonné vecné bremeno, na základe čoho si uplatnila sumu 15.000,- eur, dospel odvolací súd k záveru, že nejde o odlišné právne posúdenie jej nároku, než ako ho vykonal súd prvej inštancie, pretože aj v tomto prípade ide o odškodnenie vlastníka pozemku v zmysle § 4 zák. č. 66/2009 Z. z. v spojení s Ústavou Slovenskej republiky. Dôvodné je ale posúdiť žalobu žalobkyne ako nárok na zaplatenie náhrady za zriadenie vecného bremena vo forme opakujúcej sa náhrady len za skutočnú dobu trvania obmedzenia. Začiatok tohto obmedzenia stanovila žalobkyňa odo dňa účinnosti zák. č. 66/2009 Z. z. (01.07.2009). Do rozhodnutia odvolacieho súdu, teda do dňa 14.08.2019 ide o obdobie v trvaní 10 rokov, 1 mesiac a 14 dní. Za takto špecifikované obdobie bolo možné v zmysle vykonaných dôkazov, a to v zmysle znaleckého posudku U. S. č. 151/2017 ustáliť výšku opakujúcej sa náhrady do rozhodnutia odvolacieho súdu na sumu 2.747,276 eur. Z časti 4 bodu 4.1.5 znaleckého posudku vyplýva, že hospodárska ujma žalobkyne predstavuje 271,44 eur za rok za celú uplatnenú nehnuteľnosť, čo za obdobie 10 rokov, 1 mesiaca a 14 dní činí 2.747,276 eur (10 x 271,41 eur + 1 x 22,62 eur + 14 x 0,754 eur). Odvolací súd pri stanovovaní hospodárskej ujmy prepočítanej na mesiace a dni vychádzal zo znalkyňou ustanovenej sumy 271,44 eur za rok, čo pri počte 12 mesiacov v roku činí 22,62 eur za 1 mesiac a pri priemernom počte dní 30 v mesiaci ide o 0,754 eura na deň za celú plochu. V zmysle citovaných ustanovení zák. č. 66/2009 Z. z. v spojení s Ústavou Slovenskej republiky patrí žalobkyni za špecifikovanú dobu trvania jej obmedzenia právo na vyplatenie sumy 2.747,27 eur ako spravodlivé usporiadanie za opakujúcu sa náhradu. Súd prvej inštancie uložil žalovanému povinnosť zaplatenia sumy 2.700,- eur s príslušenstvom, pričom I. výrok nebol napadnutý odvolaním, a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Nakoľko odvolací súd dospel k záveru, že celkový nárok žalobkyne predstavuje 2.747,27 eur, zmenil rozsudok okresného súdu vo výroku II. a žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni 47,27 eur a v prevyšujúcej zamietavej časti nad sumu 47,27 eur napadnutý rozsudok potvrdil. S poukazom na spôsob výpočtu opakovanej náhrady nepriznal z prisúdenej sumy žalobkyni úrok z omeškania, nakoľko žalovaný sa nedostal do omeškania s plnením tohto peňažného záväzku. Súd bol viazaný žalobou, v ktorej žalobkyňa žiadala priznať úrok z omeškania tak, ako ho špecifikoval súd prvej inštancie vo svojom výroku I.

2.3. K odvolaním namietanému využitiu moderačného práva okresným súdom pri priznaní finančnej náhrady odvolací súd (bod 16. jeho rozsudku) uviedol, že táto odvolacia námietka stráca význam vzhľadom na to, že spravodlivému usporiadaniu veci zodpovedá opakujúca sa náhrada len za skutočnú dobu trvania obmedzenia bez akejkoľvek moderácie odvolacím súdom v zmeňujúcom rozsudku.

2.4. K nevykonaniu dokazovania súkromným znaleckým posudkom a argumentácii dovolateľky tým, že po obdržaní znaleckého posudku urobila všetko pre to, aby do termínu pojednávania predložila súkromný posudok, ktorý by konfrontoval posudok znalca určeného súdom, vzhľadom k pracovnej zaťažnosti znalcov, našla znalca pre súkromnoznalecký posudok až 09.03.2018, na pojednávaní konanom dňa 28.03.2018 preto žiadala o poskytnutie časového priestoru na predloženie posudku, čo jej súdom prvej inštancie nebolo umožnené a tento dôkaz predložila po vyhlásení rozsudku, odvolací súd uviedol, že nepripustenie akéhokoľvek dôkazu v kontradiktórnom spore zo strany súdu musí nastať iba z presne súdom vymedzených dôvodov. Súd prvej inštancie tieto dôvody vo svojom rozhodnutí uviedol. Dokazovanie je časť sporového konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz (I. ÚS 52/03). Súd v sporovom súdnom konaní nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (§ 185 CSP), nie sporových strán. Ak teda súd prvej inštancie odmietol vykonať navrhnuté dôkazy s odôvodnením, uvedeným v rozsudku, konal v rámci svojej právomoci. V zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd jednou zo všeobecných záruk

spravodlivého prejednávania vecí pred súdom je zásada „rovnosti zbraní“ zabezpečujúca, aby v súdnom konaní mali jeho sporové strany rovnaké postavenie. „Rovnosť zbraní“ spočívajúca v rovnakom postavení strán súdneho konania sa prejavuje v procesnoprávnom postavení sporových strán, v spôsobe a rozsahu dokazovania a v iných oblastiach spojených so súdnym uplatňovaním práva. Zachovanie „rovnosti zbraní“ z pohľadu spôsobu a rozsahu vykonávaného dokazovania sa týka aj oprávnenia navrhovať dôkazy spojeného s princípom dôkazného bremena, ktorého úspešnosť sa viaže na schopnosť predložiť adekvátne dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Výber dôkazných prostriedkov je na vôľi strany, no o tom, ktoré z navrhovaných dôkazov budú vykonané a ktoré nie, rozhoduje súd podľa svojej voľnej úvahy. Obsahom záruky na spravodlivý súdny proces z pohľadu oprávnenia navrhovať dôkazy je limitovanie tejto voľnej úvahy súdu. Týmto limitom je požiadavka, aby nevykonanie navrhnutých dôkazov alebo vykonanie iných dôkazov nepostavilo stranu sporu do jasne nevýhodnejšej pozície v porovnaní s jeho odporcom v súdnom spore (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Feldbrugge c. Holandsko z roku 1986). Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky nevykonanie stranou navrhnutého dôkazu môže byť porušením základného práva na spravodlivé súdne konanie aj bez priamej spojitosti s porušením zásady „rovnosti zbraní“. Nakoľko skutkový stav bol pre rozhodnutie vo veci ustálený, odvolací súd označil za nepochybne nutné zhodnotiť postup súdu prvej inštancie ako dôvodný, keď zamietol návrh na vykonanie dôkazu súkromnoznaleckým posudkom. Tento dôkaz nemožno vykonať ani odvolacím súdom z dôvodu, že nespĺňa kritériá novoty v odvolacom konaní.

2.5. O nároku na náhradu trov konania odvolací súd postupom podľa ust. § 396 ods. 2 CSP z dôvodu zmeny rozhodnutia súdu prvej inštancie rozhodol v celosti. Nakoľko rozhodnutie súdu záviselo od znaleckého posudku, priznal úspešnej žalobkyni nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 %; pri výpočte výšky trov konania bude výpočtovým základom priznaná suma vo výške 2.747,27 eur. Odvolací súd zmenou rozhodnutia rozhodoval aj o nároku na náhradu trov konania v celom rozsahu.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie z dôvodov uvedených v § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP navrhúc, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, prípadne aby zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3.1. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP dovolateľka uviedla, že v odvolacom konaní uviedla celkovo štyri odvolacie námietky (nesprávnosť ocenenia zastavanej pôdy ako ornej pôdy, arbitrárnosť súdnej moderácie, neumožnenie vykonania dôkazu - súkromného znaleckého posudku, podstata, zmysel a postupnosť náhrad podľa zák. č. 66/2009 Z. z.), ktoré odvolací súd zhrnul v odôvodnení rozsudku, teda sa s nimi preukázateľne oboznámil. Ani jedno odôvodnenie odvolacej námietky ale nedosahuje ani len minimálny štandard na kvalitu odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

3.1.1. S nesprávnosťou ocenenia sa odvolací súd podľa dovolateľky vysporiadal poukázaním na znalecký posudok. Uviedla, že spravodlivou náhradou je náhrada za zastavanú pôdu, a nie za pole. Namietla, že kultúra pozemku nie je záväzný údaj katastra a pre spravodlivé usporiadanie vecí je potrebné oceniť pôdu v stave, v akom sa skutočne nachádza. Nejde o to, či je znalecký posudok správny alebo nesprávny, ale o to, či je zameraný na správnu otázku.

3.1.2. Dovolateľka nerozumie a nechápe gramaticky ani právne vetu z bodu 16. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, ktorou sa vypořiadal s nemožnosťou moderácie a ktorá znie: „K tejto odvolacej námietke odvolací súd poukazuje, že vzhľadom k tomu, že spravodlivému usporiadaniu vecí zodpovedá opakujúca sa náhrada len za skutočnú dobu trvania obmedzenia bez akejkoľvek moderácie odvolacím súdom v zmeňujúcom rozsudku, táto stráca význam“. Žalobkyňa nežiadala opakujúcu sa, ale jednorazovú náhradu, v konaní nebola reč o žiadnej dobe obmedzenia. Obidva sudy určili preukázateľne nižšiu náhradu, ako bola určená znalcom (5.400,- eur), teda preukázateľne moderovali výšku žalobného nároku bez opory v hmotnom práve.

3.1.3. V bode 17. rozsudku sa odvolací súd podľa dovolateľky vypořiadal s námietkou nevykonania dôkazu súkromným znaleckým posudkom len uvedením všeobecnej teórie. Konanie pritom bolo začaté za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, nebolo teda ovládané koncentračnou zásadou. Rozhodnutie súdu o neumožnení vykonania znaleckého posudku zameraného na ocenenie vecného bremena k zastavanej pôde je preto hrubým zásahom do práva na súdnu ochranu.

3.1.4. K poslednej odvolacej námietke odvolací súd podľa dovolateľky neuviedol nič, hoci táto namietala základnú úvahu prvoinštančného súdu o nemožnosti kumulácie jednorazovej náhrady a poskytnutia náhradného pozemku. Súd prvej inštancie uviedol, že znižuje náhradu, lebo žalobkyňa má právo na náhradný pozemok v horizonte 20 rokov, odvolací súd k tomu neuviedol žiadne stanovisko.

3.2. Za právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, dovolateľka vymedzila otázku: „Ak došlo účinnosťou zákona č. 66/2009 Z. z. k vzniku vecného bremena na pozemku zastavanom cestnou stavbou, patrí vlastníkovi náhrada v cene zastavanej pôdy, alebo v cene kultúry zapísanej v katastri (ornej pôdy, trávneho porastu a iné)?“ Súdny nižších súdov sa priklonili k cene ornej pôdy, ktorú svojvoľne znížili na polovicu. Podľa dovolateľky, ak niekto zaberie cudzí pozemok a postaví na ňom dom, nemôže vlastníkovi povedať, aby prijal odškodnenie v cene pôdy, aká bola pred stavbou. Po citácii § 70 ods. 2 katastrálneho zákona uviedla, že pozornosť nižších súdov ušlo, že kultúra (druh pozemku) nie je záväzný údaj katastra. Súd musí rozhodnúť, o akú kultúru pozemku v danom prípade ide bez ohľadu na údaj katastra.

4. Žalovaný sa k dovolaniu žalobkyne nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej aj „najvyšší súd“ príp. „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

6. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolať dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

6.1. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; jeho integrálnou súčasťou je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti jeho strán, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia a na jeho riadne odôvodnenie, zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

7. Dovolaťka v spojení s porušením jej práva na spravodlivý proces namietala tzv. vadu zmätočnosti spočívajúcu v nepreskúmateľnosti rozsudku odvolacieho súdu, o ktorom uviedla, že nedosahuje ani minimálny štandard na kvalitu odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

8. V kontexte požiadaviek riadneho odôvodnenia rozhodnutia súdu ako súčasti práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd dovolací súd zdôrazňuje, že ani judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby v odôvodnení rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie kľúčový, vyžaduje sa osobitná odpoveď práve na tento argument (napr. rozhodnutia vo veciach Ruiz Torija proti Španielsku, Hiro Balani proti Španielsku, Georgiadis proti Grécku, Higgins proti Francúzsku). Preto odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia stačí pre záver, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Ani súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky

námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

9. Dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľky, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom. Ako vyplýva aj z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06). Dovolateľka preto nemôže dôvodne a opodstatnene namietat, že jej odvolací súd nedostatočným a nepresvedčivým odôvodnením rozhodnutia znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. Pre úplnosť dovolací súd tiež poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnej vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nezakladá.

10. K namietanému nedostatku odôvodnenia vo vzťahu k námietke nesprávnosti ocenenia nehnuteľností dovolací súd poukazuje na rozsudok odvolacieho súdu, ktorý v bode 11. odôvodnenia vychádzajúc z § 3 ods. 3 zák. č. 66/2009 Z. z. vysvetlil, že zákon v prípade pozemku zastavaného stavbou vo vlastníctve obce alebo vyššieho územného celku určuje pre vlastníka pozemku ako kompenzáciu poskytnutie takého náhradného pozemku čo do výmery, bonity a druhu, ako bol pôvodne pozemok pred zastavaním. Odvolací súd uviedol, že z textu citovaného zákonného ustanovenia možno vyvodit, že v druhom rade je možné ako náhradu poskytnúť finančnú náhradu. Táto by podľa názoru odvolacieho súdu, rovnako ako náhrada v podobe náhradného pozemku, mala prislúchať za pozemok rovnakého druhu, ako bol pôvodne pozemok pred zastavaním. V danom prípade teda ide o finančnú náhradu za ornú pôdu bez ohľadu na skutočnosť, že táto je v rozhodnom čase už zastavaná. Dovolací súd iba doplní, ako uvádza aj sama dovolateľka, že odvolací súd sa v odôvodnení rozsudku vysporiadal s jej (odvolacou) námietkou nesprávnosti ocenenia nehnuteľností, a to podľa odvolacieho súdu dostatočným spôsobom.

10.1. Pri zaoberaní sa námietkou dovolateľky, že nie je dôležitá správnosť znaleckého posudku, ale to, či je zameraný na správnu otázku, nemožno v tomto sporovom konaní prehliadnuť, že dovolateľka faxovým podaním zo dňa 02.04.2013 (č. l. 105 súdneho spisu) navrhovala nariadiť znalecké dokazovanie na trhovú hodnotu nehnuteľností ku dňu ich obmedzenia vecným bremenom a na pojednávaní dňa 27.03.2014 navrhovala ustanovenie znalca za účelom stanovenia náhrady bez kúpnej ceny pozemkov bez ohľadu na ich zastavanie. Z obsahu znaleckého posudku č. 151/2017 znalkyne A. U. S. vyplýva, že predmetom znaleckého dokazovania bolo aj určenie všeobecnej hodnoty pozemkov C-KN parc. č. XXXX/XXX a C-KN parc. č. XXXX/XXX zapísaných na LV č. XXXX v kat. úz. J. - Y. ako zastavané plochy a nádvorja. Z kúpnych zmlúv predložených žalobkyňou pritom vyplýva, že v čase ich nadobudnutia žalobkyňou na základe kúpnych zmlúv boli sporné pozemky zapísané v registri „E“ katastra nehnuteľností ako orná pôda a súčasne s ich kúpou (v roku 2006 a v roku 2007) došlo k ich zápisu do registra „C“ ako pozemkov druhu zastavané plochy a nádvorja.

11. Skutočnosť, že dovolateľka resp. jej právny zástupca podľa vlastného tvrdenia nerozumie v ods. 16. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vete „K tejto odvolacej námietke odvolací súd poukazuje, že vzhľadom k tomu, že spravodlivému usporiadaniu veci zodpovedá opakujúca sa náhrada len za skutočnú dobu trvania obmedzenia bez akejkoľvek moderácie odvolacím súdom v zmeňujúcom rozsudku, táto stráca význam“, je pre dovolacie konanie nepodstatná. Z celého obsahu rozsudku odvolacieho súdu je nadovšetko nepochybné, že odvolací súd, na rozdiel od súdu prvej inštancie, dospel k záveru (dovolateľkou nenamietanému), že primeranou náhradou za vecné bremeno vzniknuté na zaťaženom pozemku je opakovaná náhrada (okresný súd priznal moderovanú jednorazovú náhradu), patriaca za obdobie od 01.07.2009 do dňa rozhodnutia odvolacieho súdu (14.08.2019), ktorú odvolací ustálil sumou 2.747,27 eur, čo je aj dôvod zmeny zamietajúceho výroku rozsudku okresného súdu do sumy 47,27 eur. V kontexte tejto zmeny odvolací súd, ktorý potom takto určenú náhradu nemoderoval, uviedol, že odvolacia námietka týkajúca sa moderácie priznanej (jednorazovej) náhrady súdom prvej inštancie stráca

význam.

12. Hoci dovolateľka vyčíta rozsudku odvolacieho súdu nedostatok riadneho odôvodnenia, na druhej strane uvádza, že sa odvolací súd vysporiadal s námietkou nevykonania dôkazu súkromným znaleckým posudkom, no len uvedením všeobecnej dôkaznej teórie. Dovolací súd poukazuje na to, že prvostupňové a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09). Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie v spojení s odôvodnením dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP aj vo vzťahu k nevykonaniu dôkazu súkromným znaleckým posudkom. Súd prvej inštancie uviedol, že zamietol návrh žalobkyne na odročenie pojednávania za účelom predloženia súkromného znaleckého posudku, nakoľko sa napriek výzve súdu k predloženému znaleckému posudku nevyjadrila v stanovenej lehote a nepredložila iné dôkazy spochybňujúce správnosť záverov znaleckého posudku. Na pojednávaní uviedla, že si objednala vypracovanie súkromného znaleckého posudku, o čom ale nepredložila nijaký dôkaz. Odvolací súd zdôraznil, že nepripustenie akéhokolvek dôkazu v kontradiktórnom spore zo strany súdu musí nastať iba z presne súdom vymedzených dôvodov, ktoré súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí uviedol. Ak okresný súd odmietol vykonať navrhnuté dôkazy s odôvodnením uvedeným v rozsudku, konal v rámci svojej právomoci; odvolací súd pritom poukázal na závery rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 52/03. Uviedol aj (keďže žalobkyňa v odvolaní namietala porušenie svojho práva na spravodlivý proces), že nevykonanie navrhovaného dôkazu podľa nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 332/09 je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, ak tento dôkaz mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť. Odvolací súd uzavrel, že skutkový stav bol pre rozhodnutie vo veci ustálený nepochybne, nutné je zhodnotiť postup súdu prvej inštancie ako dôvodný. Dovolací súd považuje takéto odôvodnenie rozhodnutí súdov nižších inštancií za postačujúce, jasné a zrozumiteľné.

13. Posledný dôvod, pre ktorý malo byť porušené právo na spravodlivý proces, dovolateľka videla v tom, že odvolací súd neuviedol nič k jej námietke k úvahe okresného súdu o nemožnosti kumulácie jednorazovej náhrady a poskytnutia náhradného pozemku. Tvrdila, že odvolací súd neuviedol žiadne stanovisko k úvahe súdu prvej inštancie, že znižuje náhradu, lebo žalobkyňa má právo na náhradný pozemok v horizonte 20 rokov. Dovolací súd musí konštatovať, že táto dovolacia výtka pramení z (subjektívneho) nepochopenia dôvodov uvedených v rozsudku odvolacieho súdu, nie z jeho nedostatočného odôvodnenia. Hoci to už dovolací súd uviedol v bode 11. tohto rozsudku, podstata zmeňujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu spočíva v tom, že odvolací súd žalobkyni priznal opakujúcu sa náhradu za vzniknuté vecné bremeno, vyčíslenú za časové obdobie od účinnosti zák. č. 66/2009 Z. z. do rozhodnutia odvolacieho súdu, nie náhradu jednorazovú tak, ako bola priznaná okresným súdom (správnosť tohto záveru odvolacieho súdu nie je predmetom dovolacieho prieskumu). Vyjadrovanie sa odvolacieho súdu k otázke kumulácie jednorazovej náhrady a poskytnutia náhradného pozemku by bolo nadbytočným a s jadrom prejednávaneho sporu nesúvisiacim.

14. Dovolací súd uzatvára, že odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím súdu prvej inštancie, nemožno považovať za neodôvodnený. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu má náležitosti v zmysle § 393 a § 220 ods. 2 CSP. Ako už bolo uvedené vyššie, za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv žalobkyne.

15. Pretože konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté dovolateľkou namietanou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f/ CSP, dovolací súd pristúpil k posúdeniu dovolania aj z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu - nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

16. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho

súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Procesná strana vyvodzujúca prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP musí: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) podať svoje vysvetlenie, ako mala byť táto otázka správne riešená. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP, ktorá musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom, môže byť len otázka právna (questio iuris), nie skutková. Môže ísť o otázku hmotnoprávnu aj o otázku procesnoprávnu.

17. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

18. Dovolateľka vymedzila právnu otázku „Ak došlo účinnosťou zákona č. 66/2009 Z. z. k vzniku vecného bremena na pozemku zastavanom cestnou stavbou, patrí vlastníkov náhrada v cene zastavanej pôdy, alebo v cene kultúry zapísanej v katastri (ornej pôdy, trávneho porastu a iné)?“ kvalifikovane tak, ako predpokladá § 421 ods. 1 v spojení s § 432 ods. 2 CSP. Dovolanie je potom v tejto časti prípustné, preto dovolací súd pristúpil k skúmaniu, či je aj dôvodné.

19. Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že pri určení výšky náhrady za vecné bremeno vzniknuté v prospech vlastníka stavby k pozemku pod stavbou užívanému vlastníkom stavby podľa § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení súdy nižších inštancií vychádzali z obsahu znaleckého posudku č. 151/2017 znalkyne z odboru pozemné stavby, odvetvia odhad hodnoty nehnuteľností A. U. S.. Znalkyňa oceňovala všeobecnú hodnotu pozemkov C-KN parc. č. XXXX/XXX a C-KN parc. č. XXXX/XXX, všeobecnú hodnotu práv a závad na týchto nehnuteľnostiach viaznucich a hospodársku ujmu žalobkyne vychádzajúc z druhu pozemkov, ktorý v čase oceňovania boli a stále sú zapísané na liste vlastníctva č. XXXX v kat. úz. J. - Y. ako zastavané plochy a nádvoría. Ich všeobecnú hodnotu určila sumou 4.270,- eur, všeobecnú hodnotu práv a závad na týchto nehnuteľnostiach viaznucich sumou 5.423,10 eur (ktorú okresný súd zaokrúhlil na 5.400,- eur) a hospodársku ujmu žalobkyne ustálila sumou 271,44 eur za rok za celú uplatnenú nehnuteľnosť, nakoľko je vlastníctvo žalobkyne obmedzené v rozsahu 100 % a pri takomto vecnom bremene neobmedzeného trvania vzala v zmysle znaleckej metodiky za základ výpočtu obdobie 20 rokov (v tomto kontexte je potrebné, ako vyplýva z obsahu odseku 11. obsahu rozsudku súdu prvej inštancie, porozumieť pre dovolateľku nezrozumiteľnej poznámke okresného súdu o tom, že možno dôvodne predpokladať, že pozemkové úpravy budú ukončené v čase kratšom ako 20 rokov). Inak povedané, odvolací súd vychádzal pri výpočte výšky náhrady za vecné bremeno vzniknuté žalovanému k pozemkom vo vlastníctve žalobkyne nie zo všeobecnej hodnoty pozemkov, ale zo znalkyňou ustálenej hospodárskej ujmy žalobkyne. Dovolací súd pritom znovu zdôrazňuje, že z uznesenia o nariadení znaleckého dokazovania, no najmä z obsahu znaleckého posudku vyplýva, že znalkyňa oceňovala pozemky zapísané v katastri nehnuteľností ako zastavané plochy a nádvoría, neoceňovala pozemky druhu orná pôda ani závary viaznúce na pozemkoch druhu orná pôda (oceňovanie ornej pôdy spadá pod odbor poľnohospodárstvo, odvetvie oceňovanie poľnohospodárskej pôdy, nie do odboru pozemné stavby, odvetvia odhad hodnoty nehnuteľností). Na druhej strane v odpovedi na odvoláciu otázku žalobkyne v pozícii odvolateľky v poslednej vete odseku 11. dovolaním napadnutého rozsudku odvolací súd uviedol, že finančná náhrada s odkazom na § 3 ods. 3 zák. č. 66/2009 Z. z. „patrí za pozemok rovnakého druhu, ako bol pôvodne pozemok pred zastavaním a v danom prípade sa jedná o finančnú náhradu za ornú pôdu bez ohľadu na skutočnosť, že táto je v rozhodnom čase už zastavaná.“ Vzhľadom na žalobkyňou vymedzený predmet samotného konania, no najmä na predmet dokazovania (vrátane znaleckého skúmania), ktoré našli svoj odraz v odôvodnení

rozsudkov nižších súdov, dovolací súd považuje uvedenú vetu odvolacieho súdu (posledná veta odseku 11.) za nadbytočnú, pretože odpovedá na iba akademickú otázku dovolateľky. Predmetom vykonaného znaleckého dokazovania, relevantným pre meritum sporu, nebolo oceňovanie nehnuteľností, ale oceňovanie závad viaznucich na nehnuteľnostiach, resp. hospodárskej ujmy žalobkyne, a to vo vzťahu k zastavaným pozemkom. No ak by aj bol uvedený záver, ku ktorému dospel odvolací súd (jeho vecnú správnosť z vyššie uvedených dôvodov dovolací súd neskúmal) pre konanie relevantným, dovolací súd by v zmysle zákazu reformatio in peius podľa základnej zásady Civilného sporového poriadku zakotvenej v čl. 16 ods. 3 nemohol rozhodnúť nepriaznivejšie pre žalobkyňu, ktorá opravný prostriedok (hoci mimoriadny) uplatnila.

20. Z vyššie uvedeného vyplýva, že ani dovolanie dovolateľky podané podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP nie je dôvodné. Dovolací súd preto dovolanie dovolateľky podľa ustanovenia § 448 zamietol.

21. Dovolací súd rozhodol o trovách dovolacieho konania podľa ustanovenia § 255 ods. 1 CSP. Žalovaný mal plný úspech vo veci, dovolací súd mu ale nepriznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov dovolacieho konania, pretože v dovolacom konaní žalovanému nijaké trovy nevznikli.

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.